

ТЮТЮН

В Україні вирощують такі сорти ароматичного тютюну: Американ 3, Американ 307, Берлей 38, Дюбек 50, Дюбек новий; скелетного типу: Дойна 211, Крупнолистий 9, Крупнолистий 4, Подільський 23, Собољський 33, Тернопільський 14 та ін.

Значення культури

- Тютюн вирощують заради листя, з якого виготовляють цигарки, сигарети, люльковий і курильний тютюн. Зелене листя тютюну є сировиною для одержання харчового білка. При переробці 1 т суцвіть тютюну добувають 2 кг ефірної олії, яка використовується в парфумерній та хімічній галузях промисловості.
- У відферментованому листі тютюну міститься: нікотину 1-3, рідше 5 %, вуглеводів 4-15 %, білків 7-12 %, поліфенолів 3-5 %, мінеральних речовин 12-17 %, ефірних олій 0,3-0,5 %, смоли 4-7 %. Смоли й ефірна олія зумовлюють запах і ароматичність тютюну. Листки тютюну містить також багато органічних кислот (лимонну, яблучну, щавлеву тощо).
- Нікотин являє собою сильну отруту. Хімічна формула його – $C_{10}H_{14}N_2$. Препарати з нікотину використовують для боротьби з шкідниками сільськогосподарських культур.

Біологічні особливості

- Тютюн – розсадна культура. Вегетаційний період залежно від сорту та умов вирощування триває 115-140 днів, а до утворення насіння – 140-170 днів.
- Мінімальна температура, при якій тютюн може розвиватися, – 10-13 0С, максимальна – 35 0С. Здатна переносити тимчасове зниження температури весною до -2-3 0С. Загальна потреба в теплі за вегетацією залежно від сорту становить 1850-3180 0С.
- Найбільш сприятливі умови для тютюну створюються при вологості ґрунту 65-70 % НВ.
- Тютюн вибагливий до елементів живлення. При врожаї тютюну скелетного типу 25 ц/га з ґрунту виноситься 150 кг азоту, 40 фосфору, 96 калію і 166 кг кальцію.
- Найкраще тютюн росте і розвивається на легко- і середньосуглинкових ґрунтах з домішками гальки або щебеню і невеликої кількості перегною. Під тютюн придатні також сірі опідзолені ґрунти і чорноземи деградовані.
- Тютюн - світлолюбна рослина короткого дня.

A photograph of a person wearing a green long-sleeved shirt and a wide-brimmed straw hat, working in a tobacco field. The person is standing among large, vibrant green tobacco leaves. The background shows a clear blue sky and some palm trees in the distance. The overall scene is bright and sunny.

Тютюн належить до того самого ботанічної родини, що й томати, картопля, перець та баклажани. Цю невибагливу рослину можна вирощувати у регіоні від 50° північної до 40° південної широти.

Історія

Вважається, що тютюн вирощувався ще в VI столітті до нашої ери. У I столітті до нашої ери американські індіанці почали використовувати тютюн у медичних і релігійних цілях. 15 жовтня 1492 тютюн був переданий Христофору Колумбу американськими індіанцями як подарунок і, незабаром після цього, тютюн був завезений у Європу, і його почали вирощувати повсюдно. 16 років потому після виходу цієї книги, житель Вірджинії Томас Харриет почав пропагувати щоденне паління тютюну як шлях до загального оздоровлення організму. У 1776 році, під час війни за незалежність у США, американці використовували тютюн як забезпечення кредитів, отриманих ними у Франції. Компанія займалася виробництвом тютюну і сигар. Якщо до XX століття гнітючу перевагу одержував тютюн для курильних трубок і сигари, то в XX столітті поступово виходять на перше місце в загальному обсязі тютюнового виробництва сигарети.

Характеристика Тютюну

Тютюн (*Nicotiana tabacum*) Це в основному однорічні трави, зрідка багаторічні трав'янисті рослини, але зустрічаються також чагарники. Квітки з трубчастим воронковидним або дзвінковим великим віночком. У запиленні тютюну в Америці беруть участь колібри. Плід — яйцеподібна, 2-4-профільна коробочка, наповнена численними дрібними сітчастокрапковими насіннями. Рослини з важким неприємним запахом. Багато видів роду містять нікотин і інші токсичні алкалоїди. У всіх країнах, де живуть дикоростучі тютюн, неодноразово спостерігалися випадки отруєння їхніми листами і молодими втечами домашніх тварин. Тютюн вирощували в Америці задовго до відкриття її європейцями. У Європу тютюн завезли наприкінці XV і в першій половині XVI ст. і спочатку вирощували як декоративну і лікарську рослину.

Обробіток ґрунту.

При розміщенні тютюну після озимих спочатку проводять лушення на глибину 8 - 10 см з одночасним боронуванням, а в посушливу погоду - й коткуванням, на забур'яненних площах - повторне лушення. Через 20 - 30 днів після цього проводять глибоку оранку плугами з передплужниками на 25 - 30 см. На ґрунтах з неглибоким орним шаром орють на повну його глибину.

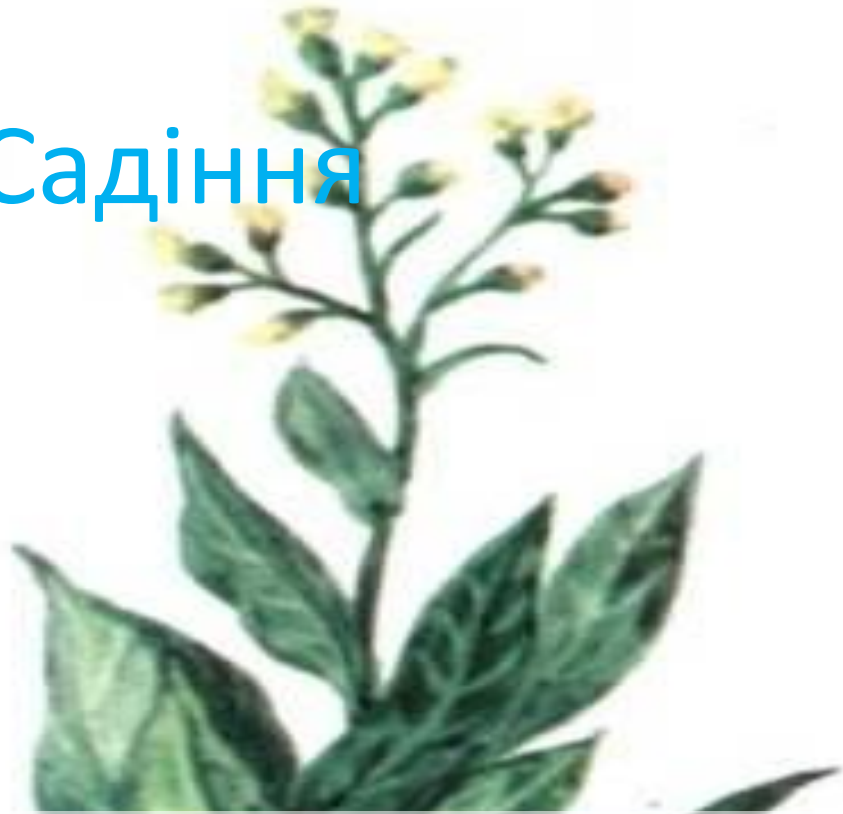
Вирощування розсади

Тютюнову розсаду вирощують у парниках, теплих і холодних грядках. Розсаду з холодних грядок використовують лише як страховий фонд на випадок загибелі тютюну від злив або градобою. З 1 м.кв. парника можна мати 2,5 - 3 тис. рослин, з 1 м.кв. теплих грядок - близько 2 тис. і з 1 м.кв. холодних 1 - 1,5 тис. рослин.

- Сіяти починають не пізніше 1 березня, а в Криму – не пізніше 25 лютого. Свіжозібране насіння менш як за рік до використання проростає дуже повільно і його потрібно пророщувати при перемінній температурі, тобто протягом 6 год. при температурі 27-30 0C потім її знижують до 15-20 0C
- Після сівби насіння присипають дрібним просіяним перегноем або поживного сумішшю товщиною 0,5 см.
- Кількість поливів регулюють згідно з віком розсади та розвитком кореневої системи.
- Краща температура для розвитку й росту рослин від сівби до сходів 22-28 0C, після сходів до фази вушок вдень – 18-20 0C, потім вдень – 18-25 0C, в ночі – 8-10 0C.
- Підживлюють розсаду розчином мінеральних добрив з розрахунку 20-30 г аміачної селітри, 50-60 г суперфосфату і 15-20 г калійних добрив на 10 л води. Підживлюють розсаду 3-4 рази.
- До пересаджування розсади в поле її необхідно загартувати.
- Машинами розсаду садять, коли висота її 12-14, а вручну – 7-8 см. За 1-2 год. до вибирання розсаду добре поливають.

Садіння

Садити розсаду тютюну починають, як тільки мине небезпека пошкодження її весняними заморозками. Такі умови складаються в основних районах тютюнництва в Україні наприкінці квітня, а в Криму та Закарпатській області - у другій декаді квітня. За ранніх строків садіння тютюни дають вищі врожаї кращої якості. Для раннього садіння використовують розсаду з парників, а в середні строки висаджують рослини з теплих грядок. Садіння тютюну слід закінчувати в стислі строки - за 10 - 15 днів.

Догляд

Догляд полягає в розпушуванні ґрунту, знищенні бур'янів, видаленні пожовклих нижніх листків, вершкуванні й пасинкуванні та в боротьбі з хворобами й шкідниками. Перший міжрядний обробіток тютюну проводять відразу після закінчення садіння. Запізнення з ним призводить до різкого зниження врожаю внаслідок пересихання ґрунту та утворення кірки. Перший раз розпушують ґрунт на глибину 6-8 см. При достатній вологості ґрунту глибину наступних культивацій збільшують до 10 - 12 см. У західних областях за дощового літа рекомендується під час другого та третього розпушувань підгортати рослини, щоб поліпшити

Збирання

Збирати врожай тютюну починають у період повної технічної стиглості листків, яку визначають за зовнішніми ознаками: листя стає щільним (матеріальним), крихким, легко відламується від стебла, колір листків світлішає, краї і верхівки жовтіють. Технічне досягання листків починається знизу. Усі листки на рослині у міру досягання поділяють на 5 - 6 ярусів. З кожного ярусу врожай збирають окремо. В Україні жовті тютюни збирають за 5 - 6, сигарні - за 3-4 рази. Щоразу залежно від сорту на рослині збирають від 3 до 7 листків. Оскільки листки окремих збирань помітно різняться якістю, їх не змішують до здачі сировини на тютюнові фабрики

Сушіння

В Україні тютюн сушать під сонячним промінням, у спеціальних сушарках з штучним підігрівом повітря, у сараях та під навісами. Найпоширеніше сушіння під сонячним промінням, за якого раму з шнурами тютюну в суху погоду сушать на повітрі на обладнаних площадках, а на ніч або в негоду рами переміщують у сараї. Сушильний сарай з трьох боків повинен мати щільні стіни (четвертий поздовжній бік його має бути відкритим) і вихід на площадку, устатковану рейками для розміщення пересувних рам. Під час сушіння листки тютюну втрачають вологу і в них відбуваються біохімічні процеси - руйнуються хлорофіл, крохмаль, білки й водночас накопичуються органічні кислоти, ароматичні речовини тощо, внаслідок чого сировина набуває високих товарних якостей.

Ферментація

Висушене листя сортують відповідно до стандарту на 5 основних сортів, вирівнюють і складають шарами (лави) верхівками всередину, а черешками назовні. В лавах листки тримають 15-20 днів, після чого тюкують за допомогою спеціального стандартного ящика. Вологість сировини в тюках не повинне перевищувати 19%. Тюки транспортують на заготівельні пункти тютюново-ферментаційних заводів, де в процесі ферментації поліпшуються курильні властивості тютюнової сировини, підвищується його стійкість проти пліснявіння.

Відферментована сировина надходить на тютюнові фабрики й комбінати, де її використовують для приготування тютюнових сумішей при виробленні виробів для паління.

Промисловість

У боротьбі за споживача, увесь час приходиться придумувати нові ходи, часом смертельно шкідливі для здоров'я. "Lorillard" випускає свою марку "Kent" з фільтром утримуючий азбест. "Reynolds" 1956 року запускає у виробництво марку "Salem", це перші ментолові сигарети з фільтром. "Philip Morris" купує пивоварну компанію "Miller Brewing Company", виробника таких марок пива, як "Miller Beer", "Miller Lite" і "Red Dog Beer". "Reynolds Industries" і починає вкладати гроші у виробництва не зв'язані з тютюном, такі як алюміній. "Reynolds" також купує відомого виробника продуктів харчування "Nabisco" і змінює назва на "RJR/Nabisco". У вісімдесятих і дев'яностих роках американські тютюнові корпорації починають активне просування своєї продукції за межами США, особливо в Азії. Після довгої конкуренції з "Coca Cola" торговельна марка "Marlboro" визнається самою дорогою

Тютюн виробляє антитіла проти раку.

Препарати із тютюну значно дешевші від інших, крім того - виготовляються протягом кількох місяців, а не роками. Вчені знайшли спосіб отримання антитіл проти раку, використовуючи досить поширений і зручний матеріал – тютюн.

A photograph showing a man and a woman in a tobacco processing facility. The man, on the left, wears a light blue shirt and a green headscarf with a red and purple floral pattern. He is looking down at a large pile of yellowish-brown tobacco leaves. The woman, on the right, has shoulder-length brown hair and is wearing a purple top. She is also looking down at the leaves. The background is filled with rows of tobacco leaves hanging from racks, some green and some yellowed, indicating the drying process.

Така історія тютюну (а з ним і тютюновими компаніями) від часів ацтеків і майя до наших днів.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

